

telés egészben vagy részben megszüntét eredményező fizetésnek, mert az anyagi jog szabályai szerint az adós pénztartozását rendszerint akként tartozik fizetni, hogy a hitelező a fizetett összeggel szabadon rendelkezessék. Közömbös az, hogy felperes a részére belföldi számlájára történt befizetést jogfenntartással résztörlesztésként 3.) alatti levelében elfogadta, nyilván abban a feltevésben, hogy a befizetett összegnek cseh koronáként leendő felhasználását a Devizaközpont engedélyezni fogja, mert e feltevés meg nem valósulása folytán s a Devizaközpont engedélyének megtagadásáról alperestől nyert értesülése után felperes D) alatti levelében jogosan tagadta meg az alperes által belföldi koronákban elhelyezett összegnek fizetésként s illetve résztörlesztésként elfogadását, jogos alapon nyugszik tehát felperesnek 100.000 cseh. korona fizetésére s illetve ily összegű prágai kifizetésnek megtérítésére irányuló keresete. (Kuria 1925. október 8. P VII. 2141/1925. sz.) M.

Megbízás és hűség. A megbizási viszony természetével jár, hogy a megbizott mindenben a megbizó érdekei szerint tartozik eljárni és saját érdekei nem is lehetnek. Emil Steinbach az osztrák közigazgatási bíróság elnökének kitünő könyvében (*Rèchtsgeschäfte der wirtschaftlichen Organisation*) a megbizási szerződést azon jogügyletek közé sorozza, amelyeknek egyik szabálya: *Verbot der Verfolgung der eigenen Interessen*. Ennek a szabálynak a követelményeit vonta le a magyar bírói gyakorlat, amikor utóbb elvi jelentőségűnek nyilvánított határozatban kimondotta, hogy a megbizott a megbizás teljesítése előtt csak a megbizó hozzájárulásával köthet ki a maga részére díjazást attól a harmadik személytől, aki nála, mint megbizottnál az ügylet megkötése végett jelentkezett. A gyakorlat a jó erkölcsökbe ütközőnek tartja az ellenféltől kikötött olyan díjazást, amelyről a megbizó nem tudott. Amennyire a tényleges jogi köztudatot megállapítani lehet, az az érzésünk, hogy ezt a tisztult erkölcsi felfogást valló bírói gyakorlatot a Polgári Jogi Határozatoktárába való felvétel ellenére sem ismerik eléggé. Nyilván a közfelfogás e tekintetben engedékenyebb és így a bírói gyakorlatra, mint sok más vonatkozásban, itt is nevelőhatás vár. Ezért örvendetes, ha ez a jogtétel alkalomadtán újból hangsúlyozásra jut bírói ítéletekben, amire a legujabb példa a Kuria P. VI. 14/1925. sz. határozata. Ez a határozat még azért is említést érdemel, mert helyes gyakorlati érzékkel a tételt továbbfejleszti. Az adott esetben az iratok tartalmából megállapítható volt ugyan, hogy a megbizó tudott arról, hogy a megbizott a maga részére az ellenféltől díjat kötött ki az ügylet megkötése esetére. A Kuria a felebbezési bíróság ítéletét feloldotta és tisztázni rendelte azt a kérdést, hogy vajjon a megbizó tudott-e a megbizott által kikötött összeg nagyságáról. A Kuria szerint: „nem közömbös az sem; vajjon a megbizó a kikötött díj nagyságát is tudta-e, avagy pedig, hogy fel-

jogosította-e a felperest arra, hogy belátása szerinti összeget kössön ki. Ugyanis nemcsak maga a díjkikötés vezethet a megbízó érdekeinek elhanyagolására és így a megbizással járó köteles hűség megsértésére, hanem az is, ha a megbízott az egyébként megengedett díjazást a szerződni kívánó harmadik személytől a szerződés megkötése, vagyis siker esetére igen magas összegben köti ki; mert a megbízottra ekként néző anyagi előnynek a szokásosat meghaladó volta már magában véve is alkalmas arra, hogy a megbízó és a megbízott között érdekellentétet támaszon.”

B. S.

Munkabérigény — kikötés nélkül. Felperes azon ígéret ellenében, hogy alperesek örökössé fogják őt tenni, huszonzét hónapon át az alperesek gazdaságában dolgozott. Utóbb alperesek, minthogy peres felek nem tudták egymással megférni, kijelentették, hogy felperes utánuk öröklésre nem számíthat, mire felperes a gazdaságból eltávozott és bért követelt.

A Kuria alperesek bérfizetési kötelezettségét megállapította, mondván, hogy

„Jogszabály, hogy a munkabér külön kikötés nélkül is jár, ha a körülmények szerint nem lehet feltenni, hogy a munkavállaló a szolgáltokra díjtalanul vállalkozott.” (P. II. 7035/924.)

Ez a jogszabály az adott esetet nem fedi teljesen. A felperes tényleg nem számított „díjazásra”; a szerződéses szándék a munkának az örökös kienvezés általi jutalmazása volt. A Kuria ítéleti indokaiban kárfizetési kötelezettségről beszél, minthogy felperessel az örökségre nézve tett ígéretüket nem teljesítették. Az igény helyes konstrukciója a feltevés elismerése lett volna. Nyilvánvaló, hogy felperes nem számított munkabérre, de nyilvánvaló az is, hogy erről az örökség feltevésében mondott le. Ennek a feltevésnek megdőlte visszaállítja a munkabérigényt. Sajnos, gyakorlatunkban a feltevés honorálása ritkán él és még akkor is, amikor a feltevés a jogsérelem, az ítélet ezt nyíltan nem mondja ki.

B. S.

A részvényelővételi jog elvonása. Emlékeztet, hogy a Kuria a múlt évben hozott határozatával kimondotta, hogy a részvénytársaság olyan közgyűlési határozatai, amelyek az új részvények elővételi jogát a részvényesektől elvonják, a jó erkölcsökbe ütköző voltak címén bizonyos körülmények között megtámadhatók. (Lásd: a Polgári Jog ezidei évfolyamának 1—2. számát és az ott hivatkozott irodalmat). A Kuria elvi kijelentése most egy konkrét esetben kap közelebbi megvilágítást. Az adott perben az új kibocsátású részvényeket, — vidéki malom- és gőzfürdő részvénytársaságról van szó — az örökletes gazdaközönségben leendő elhelyezésre tartotta fenn az igazgatóság. A közgyűlési határozatot megtámadó keresetet a Kuria elutasította, egyebek között kimondván a következőket: „külön bizonyításra nem szorul, hogy egy vidéki gőzmalom- és gőzfürdő vállalatnak, amely nyilvánvalóan a helyi szükségletek kielégítése végett alakul, fontos érdeke fűződik a helyi közönségnek az ő érdekéhez bevonásához;